

Výber slovenských povestí vhodných na prednes

Spracovala: Mgr. Katarína Ondovčáková

Zoznam vybraných slovenských povestí vhodných na prednes

Jozef Tatár: Ako za zlost'ou ľútost' chodila

Jozef Tatár: Studňa kráľa Mateja

Jozef Horák: Kráľ Matej na zábave

Jozef Horák: Detvan a Jánošíkov poklad

Helena Lisická: Sklenár a čarodejnice

Anton Marec: Čarovné bylinky

Anton Habovštiak: Najvzácnejší poklad

Ondrej Bartoš: Vtáčnik

Jozef Tatár: Povest' o mošovskom kaštieli

Anton Marec: Povest' o jašteričkách

Milo Urban: Povest' o dievčenskej skale

Pavol Dobšinský: Janko a macko

Zuzana Zemaníková: Kučuk a Belevendy

Jozef Tatár: Verona

Jozef Tatár: Ako za zlosťou ľútosť chodila

Keby ste vedeli, aký bol len Imro zamilovaný. Už polročný ženáč. Srdce mu bilo na poplach. Radosť bola pozrieť na holúbky. Susedia im lásku priali. Našiel sa však neprajník.

V hostinci zamával Imro popred nos náušnicou. „Poznáš ju?“ „Ved' patrí mojej žene! Vráť ju, zlodej!“ „Neukradol som ju, tak prečo mi nadávaš?“ – Ako sa ti teda prilepila o prsty? – Sama mi ju dala, lebo sa dobre cítila v mojom náručí... – Ty ja ťa...!

A už boli v sebe. Ako dva jelene. Fučali, stonali, až kým ich neroztrhli. Roztrhlo sa aj puto lásky, lebo Imro sa dal oklamať výmyselníkovi. Náušnica patrila jeho žene. Ibaže ju stratila... Uveril klamárovi, vyhnal ju z domu. Zistila, ako je ťažko samotnej mladej žene, v cudzích krajoch. Najprv putovala jediná náušnica z ucha. Potom si ostrihala vlasy, napokon si kúpila mužský odev. Namiesto lásky chlad, namiesto ženy muž.

Premena zovňajšku jej dodala guráže. Dala sa do škôl zapísať. Po štúdiách zasadla na notársky stolec. Múdra to bola notárka, až ju raz sám cisár pozval do Viedne. Stoličný úrad jej dal koč pristaviť. To bolo prekvapenie, keď opraty držal jej bývalý muž, Imro. Nespoznal ju.

Na spiatocnej ceste sa ubytovali v hostinci, ktorý ledva držal pokope. Nemohla tu oka zažmúriť. Ako sa len mohli ich cesty stretnúť? Vošla do izby a tam jej kočiš so slzami v očiach. – Prečo plačeš? – Preto, že som sa musel rozísť s mladou ženou. Vyhnal som ju zo zúrivosti, akoby od zlatej čačky záviselo šťastie. – Už piaty rok ju hľadám. – Ach, ja nešťastník! – Poznal by si ju ešte? – Pravdaže! – Podľa čoho? – Bradavičku mala na hrdle.

Vtom sa jej ho ul'útosťilo a ukázala mu, čo skrýva pod šatkou.

– Pozri, to je tá bradavica. – Hneď nato skameneli v objatí. Po chvíli mu pošuškala: – Dobre, že som si ju nepotierala. Ako by si ma teraz bez nej spoznal? – Zasmiali sa.

Ráno už hrkotali preč. Zanechala notárstvo. To bola krása, keď si opäť obliekla ženské šaty! Nové náušnice však odmietla. Vedela prečo.

Josef Tatár: Studňa kráľa Mateja

Kúsok od Mošoviec, pod horou zvanou Háj, nachádza sa kráľova studňa. Volajú ju tak preto, že sa z nej napil uhorský kráľ Matej Korvín .

Sprievod vznešených pánov sa vracal z poľovačky. Zrazu zbadal Matej , idúci na čele sprievodu, dievčinu.

Zháčila sa, tvárou jej preletel ľahký úsmev, jamky na lícach jej dodali na pôvabe. - Nože ,pod' bližšie, krásavica, porad' svojmu kráľovi, kde by sa mohol dobrou vodou osviežiť.

-Že vraj kráľ! A kdeže máte korunu?- Zachichotala sa uštipačne. Nečakala na odpoveď.- Ale studňu s dobrou vodou vám ukážem .- Pod'ťe za mnou, aj ja som smädná – a ukázala krčah, ktorý dovtedy skrývala za sebou. Kráľ zoskočil z koňa a vykračoval za ňou.

-Tu je!- Ukázala po niekoľkých krokoch na studničku, zohla sa a naplnila krčah.- Aj by som vám ponúkla, ale králi pijú iba zo zlatých čaší, nie z hlinených . Či nie je tak ? –dobiedzala do neho.- Zmija jedna, ja ti dám robiť si zo mňa dobrý deň. Priskočil k nej, oboma rukami sa zadrapil do krčaha a začal jej ho ťahať z rúk. Naťahovali sa oň dlho. On neústupný, ona neústupná.

- Dáš ? – Nedám. -Tak ty nedáš! – Nedám!

Vtom dievčina zbledla, lebo jej v ruke ostalo len ucho. Kráľ s krčahom na prsiach letel dozadu, až pristal zadkom na dne studničky. Voda spod neho vyšplechla a tá z krčaha sa mu vyliala na hlavu. Všetci ,čo pozorovali tento zápas o krčah vody, zmĺkli. Jedine očiam dievčiny bolo do smiechu. A nielen očiam, ale aj ústam. Vybuchla ako sopka. I zo studničky sa k nej pridali gejzír smiechu. Keď videli ostatní, ako sa smeje kráľ, pridali sa sťa na povel.

-Dobre som sa osviežil. A nielen pery si prišli na svoje. To bol kúpeľ! Výborná voda! Pod'ťe!- volal na ostatných, ktorí sa ešte stála pochechtávali. Potom prišiel k dievčine a podal jej zlatý peniaz.

- Nehnevaj sa za ten krčah, kúp si nový!

Trochu sa zapýrila . Jamky na lícach ju stále zdobili a keď sa občas pozerala na svietiaci peniaz, vždy videla ako v zrkadle do nitky mokrého kráľa.

Jozef Horák: Kráľ Matej na zábave

Nastala jeseň a s ňou poľovačky. O takom čase sa kráľ Matej najradšej zdržiaval na Vígl'ašskom zámku. Aj pri poľovačkách si však našiel čas zájsť prestrojený do dedín pohovárať sa s ľuďmi, ako si žijú, ako sa majú.

Raz sa tak vybral so sluhom na vandrovku. Večer ich zastihol v dedine. Vošli do istého domu a pýtali si nocľah. Gazda ich privítal, nachoval a dal im nocľah – na peci. Políhali si a čoskoro pospali.

Lenže u toho gazdu sa večer zišla veselá spoločnosť. Chlapi sa najprv zhovárali, potom sa dali do spevu a nakoniec sa začali pasovať, naťahovať, až sa strhla riadna kucapaca.

Vtom ktorýsi pozrel na pec.

„A tí na prípecku čo sú zač? My sa pasujeme a oni drichmú! Priložme im!“

A začali látať palicami toho krajného.

Krajný bol kráľ.

Sluha si potom s kráľom vymenili miesto, ale veru zle urobili. Chlapi sa znova pustili do bitky. Začali sa pasovať a nakoniec od kraja vyplácať pocestných. Keď už dvíhali palice, gazda zvolal :

„Chlapci, teraz dajme tomu pri stene!“

A po druhý raz začali obšívvať kráľa.

O tri dni prišli do dediny pandúri a s nimi kráľ. Dal schytať gazdových kamarátov a keď boli pokope, predstavil sa im. Ej, nebol by sa z tých kvapky krvi dorezal. Všetci sa už videli na šibenici. Hodili sa na kolená, prosili, nariekali, sľubovali. Ale kráľ bol prísny a takto prehovoril :

„Za to, že ste pili a bili pokojných pocestných, dostane každý z vás desať palíc. A za to, že sta bitku spravodlivo delili, dostane každý desať grošov.“

I stalo sa, ako rozsúdil kráľ.

Jozef Horák: Detvan a Jánošíkov poklad

Ned'aleko Detvy má byť vrch Katruša. Meno vraj dostal po Jánošíkovej milej. O vrchu sa oddávna hovorilo, že si v ňom Jánošík ukryl dukáty. Len nik nevedel, na ktorom mieste. Prichádzali hľadači od Detvy, aj zo široka-d'aleka, ale veru nič nenašli. A tak pomaly na poklad aj zabúdali, iba kde-tu sa ešte vynoril majster, čo by bol rád zbohatol.

Raz jeden Detvan oddychoval v hore na klade, akurát na úpätí vrchu Katruša. Od včasného rána sa moril so sekerou a drevom. Vybral z tanistry kus chleba s rezníkom slaniny. Ako si ujedá, odrazu za ním čosi zašuchoce. Obzrel sa a vidí: starček o palici krivká k nemu.

-Bože ti pomáhaj, braček, - oslovil starček Detvana.

-Akýže som ja ti braček, keď mi otcom môžete byť.

-Takto dobre, aj tak dobre, sadnem si, lebo od únavy ani dobre nevidím.

Pomkol sa Detvan na klade, urobil miesto starcovi. Ba ho i ponúkol chlebom a slaninkou, i z krpôčky sa mu dal napit'.

Zajedol si starček, upil, zazdravkal, zad'akoval a potom takto prehovoril:

-Počuj, bratku, ty si mal, ty si dal, ale ja nemám, nič ti nemôžem dať, iba ak dobrú radu...

-Dobrá rada nad zlato, otec, - povie drevorubač.

-Počul si už o Jánošíkových dukátoch?

Detvan hneď pochopil, kam starček mieri, usmial sa a len rukou kývol.

-Ktože by o nich nepočul? Prázdne reči.

-A keby neboli?

-Veľa ľudí sa už obrátilo a nikto nič nenašiel.

-Nenašli, ani nenájdu, lebo nevedia ako hľadať.

-A vari vy viete?

-Možno viem, možno nie, ale som sa presvedčil, poriadny si človek, nuž ti niečo poviem. Ostatok si domyslíš.

Pozrel Detvan na starca a cítil, ako mu mrázik prebehol po chrbte.

Starec hľadel pred seba, paličkou pichal do zeme a hovoril:

-Kto chce nájsť poklad, musí na tieto miesta priviesť dvanásť bratov od jedného otca a od jednej matere.

Chvíľočku ešte posedel, potom sa zdvihol a stratil, ako sa zjavil.

Drevorubačovi veru odrazu rúbať nedalo. Sekera odsakovala bokom, len-len že si nohu nedokaličil, lebo mu jednoducho chodili po rozume starcove reči. Ale zakaždým prichodil k jednému: dvanásť bratov od jedného otca a od jednej matere! Myslel na všetkých z dediny, i takých, čo

poznal naokolo, ale veru nik nemal dvanásť synov. Keď by ich aj bolo, vždy sa medzi nich zamiešali dievky.

Alebo nemali jedného otca, alebo matere. Nakoniec nechal robotu robotou a pobral sa domov, možno zabudne na starcove slová.

Nezabudol, ba ešte väčšmi myslel na starcovu radu. Žena hľadá na muža, lebo sa jej nevidí. Chodí, sedí a stále zadumaný. Keď toho už veľa bolo, nedalo jej, aby sa nespýtala:

-Počuj, starý, o čomže to hútaš? Či si chorý a či ťa niečo zašlo?

Muž najprv nič, potom prisvedčil.

-Zašlo, veru, zašlo, žena moja...

-A čo ťa zmára?

Vyrozprával jej všetko, čo sa mu prihodilo v lese.

Doteraz chodil jeden, odtiaľ dvaja zahútaní ľudia. Lenže žena mala bystrejší rozum. Jedného dňa, keď sa už zima pominula a prichodila jar, hovorí mužovi:

-Ak mal starý pravdu, naisto dostaneme poklad.

-Ako? – vytreštil Detvan oči.

-To nechaj na moju starosť.

Tak aj bolo. Žena vymyslela, čo vymyslela.

Mala na dvore sliepočku a kohútika. Raz sa sliepočka stratila, nebolo o nej ani chýru ani slychu. Nik nevedel, kde sa podela, iba gazdiná. Striehla na sliepočku a vystriehla, že znáša vajíčka do sena. Nevedela, koľko ich zniesla, koľko nie. Keď uplynuli tri týždne, vychodí sliepočka zo stodoly a za ňou krdel' kureniec. Tešila sa gazdiná i netešila, ale starostlivo opatrovala sliepočku i kuriatka.

Keď už bolo dobre poznať, ktoré kura je sliepočka a ktoré kohútik, začala rátať.

A narátala akurát dvanásť kohútikov. Dvanásť kohútikov, dvanásť bratov od jedného otca i matere.

Pochopil gazda, čo vymyslela gazdiná. Zobral jedného dňa kohútiky a pod'ho na Katrušu. Prišiel až skoro na temeno vrchu. Tam vypustil kohútiky. Bojazlivo zapiš'ali, keď zbadali, že je mať nie s nimi. Ale potom obhrkli skalú a začali hrabať.

Práve bola svätovánska noc. Odrazu sa skala otvorila a v nej zažiaril poklad. Samé nové, novučičké kremnické dukáty.

Nabral si ich Detvan, koľko vládal uniesť, a v duchu ďakoval starkému za radu. Ešte chcel pozháňať dukátiky, ale tie všetky zmizli. Možno ostali v skale, ktorá sa s rachotom zatvorila.

Vrátil sa Detvan domov a žil so ženou šťastne. A vraj sa im narodilo dvanásť detí, samé dcéry. Ale tie už nevedeli otvoriť zlatý Jánošíkov poklad.

Helena Lisická: Sklenár a čarodejnice

V Boškove bola skláraň. Robili sa tam malé i veľké sklenice, krčahy, fľaštičky na pálenku a všelijaké iné sklené veci.. Sklenári ich roznášali v nošiach na chrbte po svete.

Raz neskoro večer šiel jeden sklenár s plnou nošou. Mesiac svietil ako rybie oko a jasno bolo ako vo dne. Sotva došiel za dedinu, začul kdesi vyhrávať muziku.

„Bodaj ho, ako mi dnes zvoní v ušiach, to ma iste dakto ohovára,“ povedal si sklenár a vykračoval ďalej. Zafúkal vietor a doniesol zo sebou veselú pesničku. Sklenár ju začul, a pretože bol dobrý tanečník, začali mu nohy samy od seba poskakovať ako v tanci.

„Čo sú to za čary! Nič som nepil a vystrájam tu ako dáky mládenec. Keby ma naša mati videla, tá by sa zasmiala.“

Pesnička sa rozliehala naširoko-nad'aleko a vábila sklenára do lesa. Išiel starou vyšliapanou cestou, kým neprišiel na čistinu, kde bola muzika.

„Čo som blázon? O polnoci môžu tancovať v lese iba čarodejnice.“ A mal pravdu. Ani sa nestihol poriadne okolo seba poobzerať, zosypali sa na neho mladé i staré čarodejnice. Všetky chceli so sklenárom tancovať. Na okolitých stromoch sedel krdel' vrán a krákal. Sklenár vyvaľoval na tú muziku oči. Ešte nikdy takú nevidel a nikdy nepočul, žeby vrany tak pekne spievali.

„Tak ktorú pojmeš do tanca, sklenár?“ volali na neho čarodejnice.

„Dajte mi pokoj, babizne! Ešte sa mi budete posmievat'. Nájdite si mladšieho tanečníka, ako som ja.“

„Len sa nevyhováraaj, sklenár! Nám neujdeš. Musíš nás všetky vykrútiť, inak ťa domov nepustíme.“

Vyhováranie mu nepomohlo. Nošu mu zložili z chrbta a už ho čarodejnice vliekli do kola. Začal sa pekný tanec a sklenár chtiac-nechtiac musel s nimi tancovať. Keď už ledva dych lapal, dali sa mu napiť vína z veľkého krčaha a zasa musel ísť do kola. Napokon sa mu tá muzika celkom zapáčila a vyberal si tie najkrajšie ženské. Staré baby sa museli vykrúcať v kole samy. Muzika hrala do samého rána. Sklenár sotva prepletal nohami a čarodejnice nie div, že sa kvôli nemu nepobili. Keď už naozaj nevládal, prosil ich : „Robte so mnou, čo chcete, ale tancovať už nebudem. Radšej mi dakde ustel'te! Takýto už dnes ťažko domov dôjdem.“

„Len sa neboj, sklenár, u nás sa vyspíš ako na zámku!“

Nad ránom sa čarodejnice z čistiny vyparili, vrany z lesa odleteli a bolo po muzike. Keď sa sklenár prebudil, nevedel, kde je. Hlava ho bolela a celý bol dolámaný. Spomenul si na čarodejnice.

„Potvorské baby, celého ma utancovali, ale na ráno nepamätali. Keď raz voľaktorú z nich

stretnem, riadne s ňou zakrútim.“ Celou cestou si vyčítal, že sa dal tým čarodejniciam zviest’.

Keď prišiel domov, žena ho už čakala. Deti mu pomohli postaviť nošu do komory a boli zvedavé, čo im tatko priniesol. Ale tomu nebolo do reči.

„Mati, choď pozrieť, či som ten tovar neporozbíjal! Mal som zlú cestu.“

Žena šla pozrieť do komory a hneď bola nazad.

„Mužu, kade si chodil? Veď si domov doniesol zlato!“

Sklenkár bežal pozrieť do komory a oči mu až z jamôk vyliezali. V každej skleničke bolo po dukáte. Hneď všetok tovar popreberal a peniaze vybral. Bola ich pekná kôpka. Tak sa mu čarodejnice odmenili za to, že ich v noci tak dobre povykrúcal.

Anton Marec: Čarovné bylinky

Prišiel čas svätého Jána, keď sa chodievalo na tatranské salaše po prvý syr. Vybral sa aj Jakub Matava zo Spišskej Belej. Odišiel zavčasu ráno, a tak už predpoludním bol v predných Meďodoloch. Pokonal sa s bačom, zakrútil do plachietky svoj diel syra, oštiepkov i pareníc a hotovil sa domov. Ale akosi sa zahovoril s valachmi, nuž sa rozhodol, že pôjde až ráno.

Svätojánska noc sľubovala všelijaké čary a zázraky. Možno uvidí vynárať sa spod zeme peniaze, možno sa prídu k jánskemu ohňu zabaviť tatranské víly... Ktovie? A keď už nič inšie, aspoň sa pred polnocou vykúpe v Bielej vode a vyváľa v rose, aby sa na celý rok zbavil chorôb a zlých duchov.

Jakub pred kolibou čakal, pozeral, ale nikde nič! Poklady sa neukazovali, ani víly neprišli. Pobral sa teda k potoku. Starostlivo sa vykúpil, vyváľal sa v orosenej tráve a naozaj! Hneď mu bolo lepšie. Ani nečakal na ráno, pri svite mesiaca sa pobral domov.

Keď prišiel, žena práve zakurovala a deti vstávali z postele. Pozdravil sa, vybalil, čo priniesol a sadol si za stôl, že mu žena predloží raňajky. A pritom rozprával, ako sa mu vodilo v Tatrách. Ale žena sa iba vystrašene rozhliadala po izbe, bledla a napokon pod'ho von! A deti za ňou! -Čo sa s nimi robí? – povedal Jakub Matava a pobral sa za nimi:

-Žena, deti, či vari do vás zlý duch vošiel alebo čo? Prídem domov, a vy nič. Prihorím sa vám, a vy predo mnou utekáte!

-Ty si tu? – neveriacky sa opýtala žena.

-Tu som, vari ma nevidíš?

-Nevidím! – zašepkala vystrašene. - Iba tvoj hlas počujem. Vari si sa v Tatrách zmárnil a teraz si nás prišiel mátať?

-Nič sa mi nestalo! – skríkol Jakub Matava. – Vykúpil som sa v Bielej vode, vyváľal v jánskej rose, cítim sa mocný a zdravý ako nikdy predtým!

-Tak sa mi konečne ukáž!

Nuž ale toto, prečo ma žena nevidí, dumal Jakub Matava.

Začal preberať každý svoj krok. Cestu do Tatier, rozhovor s bačom, s valachmi, večer pred kolibou... Zrazu mu blysko hlavou:

-Iste sa mi do šiat dostalo semeno dajakej mocnej čarovnej byliny! Hovorí sa predsa, že vo svätojánsku noc majú zázračnú moc. Veru, naisto to tak bude!

Zabehol k potoku, znova sa vykúpil a poriadne povytriasal háby. A z vrecka haleny mu vypadol papraďový kvet, ktorý vraj kvitne len na Jána na pravú polnoc a má moc urobiť človeka neviditeľným.

Keď sa potom Jakub Matava vrátil do chalupy, deti ho radostne vyobjímali a žena sa mu pekne prihovorila:

-Konečne ťa vadím, muž môj!

Čakala, že jej muž povie, čo sa s ním porobilo, no ten ani nemukol. Hanbil sa, že vlastnou hlúposťou vystrašil rodinu.

Veru, tak je to s tatranskými bylinkami a kvetmi. Všetky majú čarovné vlastnosti, len je ťažké vyzvedieť ich tajomstvo. Pomôžu človeku v každom trápení, ak človek ich tajomstvo pozná. Dodnes sa spomínajú prípady, keď vrátili ľuďom zdravie. A pritom sa rozpráva aj príhoda Jakuba Matavu, ktorého kvet paprade urobil neviditeľným.

Anton Habovštiak: Najvzácnejší poklad

Jedna žena z Važca sa oneskorila s okopávaním zemiakov na Dúbrave. Nuž ich išla dať do poriadku až kedysi koncom jari. Na chrbte v košíku niesla malé dieťa. Také malilinké chlápätko si v ňom podriemkavalo, ešte ho aj pridávala.

Sotva prišla Važtianska na roľu a zopár ráz do nej zakopla, začalo dieťaťko plakať. Starostlivá mať k nemu zaraz priskočila, vybrala ho z košíka a svojím materinským mliekom tíšila. Tu ju zrazu schytil smútok, lebo jej prišla na um bieda v dome. A tak si so slzami v očiach šepkala:

„Bože môj, bože, ako len tie dlhy vyplatíme? Švagor sa už na nás hnevá, ba i kmotor hromží pre dlžoby. Susedia sa rozkrikujú po dedine. Kedy to všetko povraciame?“

A ešte aj všelijaké iné myšlienky jej prichodili na um. Toľko sa ich zrazu nahrnulo, že ju to načisto zmiatlo. Od veľkej ťarchy na srdci ani nezbadala, ako sa jej medzitým zlepili oči a zadriemala. A iste musela dlhšie spať, lebo chlapčisko sa znova ohlásalo. Vtedy sa zaraz strhla zo spánku, trocha sa rozhládala, ale potom chytró vzala k sebe dieťa, čo sa práve ozvalo. A tu - čudo! Všade dookola svetlo, jas ako dakde na nebesiach. Skočila zaraz na nohy a zvolala:

„Tíha, a čože sa to tu robí?“ Ani svoju roľu nemohla zaraz poznať. Ako sa obzerala okolo seba, všade bol samý peniaz narozhadzovaný...

Okrúhle dukáty, rimštiaky, ba aj také, čo ich bukovcami zvali, lebo boli z medi. Všetko sa ligotalo na zemi, jas jej oslepoval zrak. Sprvoti sa bála čo len pohnúť, ale vtom zazrela akéhosi cudzieho človeka. A ten jej vraví:

„Chytró vstaň, vezmi si košík a čo vidíš, zbieraj! A viac nenariekaj, že dlhy nesplatiš! Len dávaj dobrý pozor, aby si sa iba napred dívala. Za nič na svete sa neobzri, kým nebudeš mať plný košík.“

Važtianska sa nedala dva razy núkať a hybaj chytró zbierať zlato i striebro po roli. Zaraz by ho bola mala plný košík po samý kraj. Hneď nato sa ozve za jej chrbtom:

„Kikirikí! Kikirikí!“

Žena najprv nič, len sa pod nohy dívala a groše hádzala do košíka. Ešte aj to počula, ako zakaždým dukát pekne zazvonil, keď ho vhodila do košíka. Akési kohútisko však jednostaj kikirikalo za jej chrbtom, až nakoniec ten kohút tak škrečal, že jej v ušiach zaliehalo. Ba sa jej zdalo, akoby jej chcel vyskočiť na chrbát a chcel ju nebodaj d'obnúť. Nevydržala a znezrady sa obzrela. A naozaj si za jej chrbtom vykračoval velikánsky čierny kohút, v celom Važci takého nechovali.

Tu sa kohútisko postavilo pred Važtianku, natiahlo dlhočizný krk, z ktorého zaznel ostrý, prenikavý škrek, že sa až pod Hrubým grúňom ozývalo. Z neho žena vyrozumela takéto slová:

„Kikirikí! Heš!

Ber si, koľko chceš!

Ale mi daj synáčika,

čo ti často kikiríka!"

Lenže Važtianku to teraz napálilo. Ktože to kedy videl zameniť chlapčeka za peniaze! Za všetky poklady sveta by si ho nedala. Schytila zaraz motyku, čo s ňou pred chvíľou okopávala zemiaky, a bác! Hodila ju do čiernej potvory. A kohútisko sa veľmi, preveľmi napajedilo. Už sa ani neozvalo, len na ňu vypúlilo oči a otvorilo strašný zobák. Žena dobre videla, ako mu z okáľov blesky sršali a z pysku vyšľahol plameň.

Vtedy sa zľakla a zhíkla:

„Joj, beda mi, ak sa vrhne na dieťa. Kto mi tu pomôže?"

Žena skočila k dieťaťu, aby mu tá ohava nebudaj neublížila. Vzala košíček do ruky a túlila si chlápkatko k hrudi. Potom sa schytila a hybaj s ním chytro domov, uháňala cez pole do dediny. Ani na chvíľočku si po ceste neoddychla, iba doma sa zastavila.

Od tých čias už nikdy nenariekala nad svojou chudobou, ani sa viac nestarala, ako zaplatiť dlžobu. Iba sa radovala, že jej chlapček rástol a že bol zdravý. Nebola by ho dala ani za celé koše dukátov. On bol jej najvzácnejší poklad.

Ondrej Bartoš: Vtáčnik

Ďaleko od rozložitého zvolenského námestia a bokom od ulíc s panskými a gazdovskými domami, opretá o kamenné múry mestských hradieb, stála chalúpka mestského sluhu Baltazára. Pred chalupou bola záhradka, v ktorej vdovec Baltazár pestoval kapustu, aby bolo v zime na obživu pre neho i jediného syna Ďurka.

Plácu mal Baltazár biednu, veď čože sa ujde sluhovi čo mestský dom zametá a pánov radných obsluhuje. Pár grajciarov čo si vyslúžil, len-len, že stačilo na biednu obživu.

- Keby si sa aspoň ty mal k svetu, - káral Baltazár syna Juraja. – Už ti ide na dvanásty rok a ničoho sa nechytáš, len nemilobohu čas márneš s vtáčencami.

Ďurko mal naozaj veľkú záľubu vo vtákoch, vyberal mlád'atá z hniezd, zmajstroval pre ne klietky a hniezda a choval ich doma na malom dvorci a v záhrade.

- Keby si mal z toho nejaký úžitok, ale len čo vtáčence o slobodu oberáš, - hrešieval ho otec, - ale aby si vedel, pôjdeš do učenia. Budeš sa učiť za mäsiara.

Ďurkovi sa oči zaligotali slzami. – Ja, za mäsiara? Kravy a prasce zabíjať, baranom hrdlá podrezávať? Za nič na svete! To radšej pôjdem po žobraní, ale mäsiarom nebudem.

Nasrdil sa otec na chlapcove reči, už aj opasok začal vyťahovať, ale Jurko ufrngol von, ako keď vtáka vypustí z klietky.

V meste sa práve chystala veľká svadba. Slúžny, čo býval v najparádnejšom dome na námestí, vydával dcéru za veľkého pána. Na svadbu už bolo všetko pripravené. Ale čo sa nestalo! Ded' pred svadbou sa z izby mladého zaťa stratil jeden zo zlatých prsteňov, čo mali spečatiť zväzok manželský.

Ten pre nevestu. Prekutrali celý dom, ale prsteň nenašli. Napokon vyhlásili, že prsteň ukradla mladá slúžka Katarínka, veď posledná v nej prach utierala. A tak ju uväznili v temnici.

- Ak prsteň zaraz nevrátiš, - kričal na uplakané dievča mestský sudca, - postavíme ťa na hranicu a upečieš sa v ohni ako čarodejnica.

Darmo Katarínka padla na kolená, prisahala, že ona sa prsteňa ani len nedotkla, nikto jej neuveril.

- Ak prsteň nevrátiš skôr, ako na veži odbijú hodiny dvanástu, zajtra zhoríš na hranici!

Keď sa Ďurko vrátil pred večerom domov, našiel otca smutného, neveselého. Žialil nad osudom nešťastnej slúžtičky. Ďurko potom celú noc ani oka nezažmúril, predstavoval si nevinné dievča v plameňoch.

Hlavou mu vírili myšlienky o ľudskej ukrutnosti a nespravodlivosti. Nad ránom však zaspal a zobudil sa len vtedy, keď slniečko stálo vysoko nad strechami domov. Možno by ešte polihoval, ale na ráme otvoreného okna zaškriekala mladá straka.

Chlapcovi zažiarili oči. – To si ty, Katuša? – prihovoriť sa krotkému vtákovi. – Hladná si, však? – pohladkal ju po čiernobielych perách. – Vydrž, niečo dobré ti prinesiem.

Straka sa medzitým uvelebila v malej búdočke na jabloni. Jurko našiel v tráve tučného slimáka a ponúkol ho strake.

- A tu máš čo? – zvolal Jurko. Na dne stračieho domčeka, pod nohami vtáka sa zaligotal prsteň. – Kata, to si ty... – skríkol na vtáka. Ten sa naľakal Jurkovho výkriku a vzlietol do koruny starej jablone.

Na kostolnej veži odbíjali hodiny jedenástu. Jurko vzal prsteň a uháňal s ním na námestie a potom cez západnú bránu von za múry, kde sa vypínala veľká hranica z jedľových a smrekových polien. Uprostred bol do zeme vbitý kôl a oň priviazaná slúžka Katarínka. Okolo postávalo množstvo divákov, neďaleko sa prizerali aj nevesta a mladý zať.

- Pýtam sa ťa naposledy, Katarína Horniaková. Priznávaš sa, že si ukradla zlatý prsteň? Dav stíchol.

- Neukradla! – vykričlo dievča a omdlelo.

- Neukradla! – ozval sa detský hlas medzi divákmi. Všetci obrátili hlavu tým smerom.

- Neukradla! – zvolal znova Jurko a smelo kráčal k mestskému sudcovi.

- Tak kto teda prsteň ukradol, vari len ty nie? – oboril sa na chlapca sudca.

- Prsteň nevzala táto tu, Katka, - ukázal na dievča na hranici, - ale moja Kata. Straka! – Potom natiahol ruku a na dlani ukázal prsteň.

- Je to on? – opýtal sa Jurko.

- Je to on? – natiahol ruku s prsteňom sudca k mladej neveste a ženíchovi.

- On, - povedali obaja.

Medzi ľuďmi to zahučalo.

- Čo nám to tu táraš, chlapče? – mračil sa sudca na Jurka. – Aká Kata straka, čo za Kata?

A chlapec vysvetľoval. Robotnému ľudu bolo známe, že straky zvyknú vyhľadávať ligotavé predmety a odnášať ich do svojich hniezd, ale páni len vykrucovali hlavami. A tak im musel Ďurko podrobne vyrozprávať o tom, ako straky odnášajú do svojich hniezd ligotavé pliešky, drôtičky a iné veci, čo ich ponachodia na poliach, cestách, smetiskách, ale ako sa ukázalo aj teraz, aj v panských domoch.

- Áno, mohlo to tak byť! – prisvedčala aj mladá nevesta a rýchlo sa vychystali aj s mladým ženíchom na svadbu. Odišiel aj sudca, čo sa srdil, že nemohol uplatniť silu a moc zákona.

Mestskí chudáci zaraz odviazali Katku od stĺpa a omdleté telo uložili do trávy.

Chýr o zvolenskom vtáčkarovi Ďurkovi sa rýchlo rozniesol po kraji a dostal sa do uší aj samotnému kráľovi. Ten sa rozhodol, že Jurka dá do učenia vo svojej sokoliarskej družine. Z Jurka vyrástol chýrny lovec, sokoliar.

Zvolenčania dlho-predlho spomínali na slúžku Katku, čo nezhorela nevinne na hranici i na Katu zlodejku, čo hniezdila na brehu Hrona. A miesto, kde Jurko v dospelosti gazdoval, volali Vtáčnik. A tak ho poznajú ešte dnes.

Jozef Tatár: Povesť o mošovskom kaštieli

Na hornej chodbe mošovského kaštieľa stávali hodiny. Veľké, hotový kus nábytku. Čo z toho, keď už pekných pár rokov nešli. A nenašiel sa majster, čo by im život znovu daroval. Nezavadzali, nuž tam stáli.

Raz pred polnocou ich začul správca tikať. „Marí sa mi, či sa mi sníva?“ prehadzoval sa zlostne na posteli. A hodiny z chodby len tik – tak ...

Vyskočil preto z postele a so sviečkou v ruke odchýlil dvere. „Ach to nie je možné!“ zamrmlal a pre istotu sa uštipol na líce. Bodaj by aj nevyvaloval okále, keď mátoha v bielom šate do taktu tik – tak tancovala. Jedna noha tik, druhá zase tak. Jój, to bol hrozný tanec. Nestačila správcovi na pozeranie škára vo dverách. Zaškripali. Mátoha to začula a hybaj vnohy. Nečakala, kým odbije polnoc. Správca za ňou. Reval, stonal, vo chvíli bol celý kaštieľ na nohách.

„Chyťte ju!“ „Kde, koho?“ pýtali sa rozospaté služobné. „Mátohu! Tam bežala, všetci za ňou!“ dával rozkazy. Všetci za ňou utekali, všetci poplach robili. Mátohu nelapili. Všetko prekutrali okrem barónovej komnaty, nechceli ho o rozum načisto pripraviť. Ďalšiu noc sa už správca nedal prekvapiť. Pripravil plán na zlapanie mátohy, rozostavil strážu, i šable im do rúk popchal. A veru sa dočkali. Znova „päť minút pred polnocou začali hodiny tikať“. Čert vie, kde sa vzala, opäť jej bolo do tanca. Jedna noha tik, druhá tak. Keď sa vytancovala do vôle a hodiny odbili polnoc, vyskočil správca spoza kachľovej pece, kde na mátohu striehol.

„Už ťa mám, ty potvora, neujdeš mi do dvora!“ A to správca nemal skríknúť, lebo jej sám napovedal, kam má zdúchnuť. Priskočila k oknu a skok – na nádvorie kaštieľa. Ani dopadnúť ju nebolo počuť, nieto, aby sa po tom skoku dolámala, ako si všetci mysleli. Mátoha sa stratila v tmavom parku a viac sa v kaštieli neobjavila.

Ani hodiny odvtedy nezatíkali.

Keď potom niekto občas správcu podpichol, ako to bolo s tou mátohou, veselo odvetil: „Tancovať nevedela, no do hodín sa rozumela, to hej...“

Anton Marec: Poveš' o jašteričkách

Všade naokolo vládol pokoj nedotknutej krajiny. Práve uprostred takej žil pastier Ján. Jedného dňa opäť vyhnal stádo na pašu. Cestou vytiahol píš'alku a začal šikovnými prstami preberať. Tešil sa, aký je príjemný slnečný deň a jeho hra prilákala aj malých obyvateľov lesa. Sadol si na skalú a prizerá sa zvieratkám. Keď tu zrazu, čo nevidí, na veľkej skale sa vyhrievajú na slnku jašteričky. Ale aké prečudesné, také ešte nikdy predtým nevidel. Dve z nich žiarili akými zvláštnym svetlom, akoby boli zo striebra, či zlata ukované. Čuduje sa Ján a chce si ich bližšie obzrieť, no oni šup, schovali sa pod skalú.

Ej, balvan to bol veľký, ale zvedavosť pastierovi nedala pokoja, a tak ho po hodnej chvíli horko-tažko odvalil. Ani nevedel ako dobre urobil, pretože to čo uvidel pod skalou zmenilo históriu tohto kraja.

Hruď zlata obrovská ako klobúk tíško sa schovávala pod balvanom. Pastier si ide oči vyočítať, štipe sa do líca, kope do členka, či sa mu to zdá a či sníva. Veru nie, nezdá: „Jašteričky sa museli u ňu ošuchnúť a tak sa zlatom poprášiať“, pomyslí si Ján. Bolo, že to veselosti v pastierovej duši a už sa nevedel dočkať chvíle ako svoju príhodu všetkým naokolo rozpovie.

Chýr o jeho náleze sa šíril rýchlosťou vetra, a tak sa začali zo všetkých strán ľudia zbiehať. Zaryli sa do zeme, vykopali šachty, neskôr pri nich vznikli celé bane a osady. Postavili krásne domy, kostoly, školy a dali vznik mestu, učupenému v doline, no bohatému a slávnemu, mestu, čo nesie svoje hrdé meno, Banská Štiavnica.

Milo Urban: Povest' o dievčenskej skale

Blízko kráľovského mesta Nová Baňa je vysoká skala, ktorú ľudia oddávna nazývajú Dievčenskou. O tejto skale rozpráva táto povest'.

Jedného dňa prišiel za richtárom vojenský kapitán verbovať mládencov na vojnu.

„Jeden z mládencov musí ísť na vojnu!“ hovorí kapitán. „Dobre,“ povedal po krátkom premýšľaní richtár. „Zoberte si tamtoho sluhu – sirotu. Za ním nebude nikto plakať.“

Mládenec sa bránil, ale kráľovskí verbovači boli silnejší. Nemal ani otca, ani matku, ale mal svoju milú, ktorú veľmi ľúbil.

„Pustite ho!“ prosíkala dievčina, „urobím, čo chcete, len mi ho neberte!“ Kľakla na kolená, aby obmäkčila kapitánovo srdce. Kapitán mal srdce z kameňa a z dievčiny si robil posmech.

„Ak zoskočíš z tejto skaly, pustím ho.“

Dievčina sa rozhodla svojho milého zachrániť stoj čo stoj! Vyškriabala sa na strmú skalu a vrhla sa nadol.

Vtom sa stal zázrak. Anjel strážny padajúcu dievčinu zachytil a pomaly zniesol na zem. Len čo bola dievčina na zemi, natešená sa rozbehla za kráľovským kapitánom. Tomu neostávalo nič iné, len dodržať slovo a mládenca prepustiť.

Odvtedy sa skala powyše Novej Bane nazýva Dievčenská skala.

Pavol Dobšínský: Janko a macko

Kde bola, tam bola, bola za červeným morom, za drevenou skalou, pri sklenenom vrchu, v Kompit kráľovej krajine, jedna malá dedinka a v tej dedinke býval jeden veľmi chudobný človek, ktorý na tom širom svete nič inšieho nemal, iba psotu, biedu a veľa detí. Chodil on so svojimi chlapci do hory zbierať rážďa, a čo im za to dali, z toho sa museli živiť aj zaodievať. Lahodný to bol zárobok pre toľkú čemrvu! Nebožiatka deti často sa s plačom na peci váľali od hladu a neborákovi otcovi srdce pukalo od žiaľu nad úbohými deťmi. Bol by ich rád ako najlepšie opatriť, ale darmo, druhý spôsob nebol. Tak museli len aj ďalej psotu z pleca na plece prekladať.

Tu ale jeden raz, ako tak chodili do tej hory, zazreli na jednom vysokom dube hniezdo. Najstarší z chlapcov sa hneď vyškriabal k nemu a našiel tam sedem krásnych vajíčok a zniesol ich dolu. Deti boli vajíčkam rady a otec povedal:

„Chvalabohu i za to! V meste nám čo-to dajú za ne. Len ich nerozbite!“

Na druhý deň šiel ten chudobný človek do mesta a tam tie vajíčka ponúkol jednému kupcovi.

„A čo žiadate za ne?“ spýtal sa ho kupec.

„Ach,“ povedá, „ja sa len na vás nechám, čo mi dáte, na tom pristanem.“

Kupec mu dal za ne po peniažku a chudobný človek bol rád. Ako tento odišiel, pribehli do sklepu kupcovi chlapci, Janko a Macko, a hneď sa okolo tých vajíčok mali, že sa budú s nimi hrať. Chlapci, ako chlapci, pustili jedno na zem, a tu sa vykotúľala jedna zlatá guľka, čo v tom vajci miesto žĺtka bola.

Ako to kupec videl, hneď rozbil aj druhô aj tretie až do siedmeho a v každom našiel miesto žĺtka guľku zlatú. Tu vybehne zo sklepu a hľadá pomedzi domy, či by ešte toho človeka nemohol vyzrieť? Ten na šťastie nebol ešte ďaleko a hneď počul, že ho nazad volajú. Vrátil sa do sklepu.

„Dobrý človek,“ oslovil ho kupec, „páčia sa mi tie vajíčka. Ak môžete, doneste mi ešte viacej takých, dobre vám zaplatím.“ Vyňal dakolko zlatých a vtisol mu ich do ruky:

„Toto si,“ povedá, „vezmite, to vám bude na závdavok.“

Chudobný človek by sa nebol ponazdal takému šťastiu a sľúbil, že vďačne donesie. Hneď pokúpil jedno-druhô do kuchyne, a keď domov prišiel, tu všetko vyskakovalo od radosti, že sa raz dakedy do chuti najedia.

Chodil on do tej hory každý deň so svojimi chlapci, zbierali to rážďa a vyberali tie pekné vajíčka. Raz, keď vyšli zase do tej hory, videli, ako sa do toho hniezda jeden had ťahal a v ústach niesol jedno vajce. Had sa skrútil zo stromu a ťahal sa po pažiti horou. Tí striehli, kde pôjde a šli všade zápäť za ním. Naraz im pod jedným charľavým^[1] stromom zmizol a len po chvíli vystrčil hlavu a opeká si ju na slnci. Chudobný človek priskočil, odťal hadovi hlavu a potom ako bol dlhý, tak ho vytiahol von. Tu v tom dúpnom strome našli veľkú hromadu takých vajíčok a odniesli

kupcovi a ten im za ne silu peňazstva dal. Ale kupcovi nebolo ešte dost: „Viete čo,“ povedá, „ulapte vy toho vtáka, čo tieto vajíčka nesie a doneste mi ho sem aj s hniezdom, dám vám za to dva vozy žitom nakladané, v jednom štyri voly, v druhom štyri kone, a peňazí, koľko budete chcieť.“

Chudobný človek s plnou kapsou a s tou dobrou novinou veselo a hvízdajúci sa vracal domov.

Zuzana Zemaníková: Kučuk a Belevendy

Ej, veru zle sa žilo Cigánom za Turka pohana. Nebolo čo do úst položiť, ba ani čo sedliakom spred nosa uchmatnúť... I začali Cigánov túlavé topánky svrbieť, čoraz častejšie po krčmách vyhrávať, Cigánky veštiť a novinky zbierať...

A po Turkoch ani chýru, ani slychu.

Až raz... Sedia si Kučuk a Belevendy v krčme pri ceste, keď sa dnu vrúti vystrašený chlap.

- Ľudia boží, utekajte, holé životy si ratujte! Rovná stotina Turkov sa sem ženie. Idú na Gýmešský hrad!- zakričal posol a zmizol ako gáfor.

Cigáni sa však nezľakli, naopak, chytili sa rozumu.

- Žadrž ich tu čo najdlhšie, bratku, vraví Kučuk Belevendymu. - Šak ti pošlem pošilu z hradu. Aj ja ňu pripravím na obranu.

Krčma sa raz-dva vyprázdnila. Neostalo jediného pocestného, len krčmár a jeho služobníctvo. Lenže tučný krčmárisko sa triasol ako osika. Bledý ani mŕtvola držal sa za srdce a ľapotal:

-Jaj, moja žena! Jaj, moja žena!

Bál sa, že mu ju Turci ukradnú a do samého Carihradu odvedú. Niet divu, veď krčmárka bola široko- ďaleko vychýrená krásavica.

-Šak ňu už toľko netraš, páňko,- vraví mu Belevendy,- ja ti ju tak schovám, že ju ani šam šultán nenájde. Len ňu troška žjednajme, niečo za niečo. A hneď sa aj dohodli.

Krčmár poslal sluhov na dvor, aby všetky sliepky pochytili, ošklbali a na ražne nastokli. Sám začal na stoly najsilnejšie víno nosiť.

Belevendy zatiaľ doteperil z povaly umrlčiu truhlu, čo si tam akýsi túlavý mních uložil a krčmár na ňu už dávno zabudol. Položil truhlu v komôrke na stôl a zažal okolo nej kahance.

- A teraz choď po tú švoju švárnú Marišu, nech do tej truhly vlezie a šlovka neprerečie. Dobre jej tam bude, lebo Turci ňu o nebohé ženské neštarajú. Šak budú mať živých došť,-rapotal Cigán a vyšiel pred krčmu privítať pošilu, ktorú mu poslal Kučuk. Celý regiment mladých a ohnivých Cigánok. Ledva ich stačil okolo stolov usadiť, už sa prihnali Turci.

- Šak len poďte ďalej, páň Turci,- pozýval ich Belevendy. Veľká česť pre nás, že ňe nás kar návštevou poctili...

-Ka-ka-kar? -jachtal turecký veliteľ. A ktože umrel?

-Jáj, beda-prebeda! Krčmárová mladá žena ňu na druhý švet pobrala, chudera! Veru, už je tam, už na nebeškú bránu klope- zbožne prevracal oči Belevendy.- Šak ani my, ani vy, páň Turci, nevieme ani dňa, ani hodiny.

Turkovi po tej reči bajúzy ovisli. Veru on mal rozkaz od samého pašu, aby mu krásnu krčmárku doviedol. Nechcel sa dať len tak obalamutiť a že ju chce zaraz a hneď vidieť, sám sa presvedčiť.

- Jáj, čože tam už napožeráte, pán veliteľ.- mávol Belevendy rukou a otvoril dvere do komory.

-Tutoľa je v truhle vyštretá a cholerau preležená, ani pochovať šme ju neštihli, lebo pán farárko meškajú.

Zaraz pohanovi prešla chuť krásnu krčmárku opačovať, či je naozaj už na druhom svete.

-Jáj, beda-prebeda! Cholera je cholera, pán veliteľko! Treba jej dobrým vínkom a pálenkou predchádzať, radí Turkovi Belevendy. - Nechajte mŕtvych mŕtvym a poďte ša radšej so živými požabávať.

Nuž, zabávali sa Turci tak mocne, že krčmár nestačil na stôl víno nosiť.

A keď všetci zaspali tvrdým spánkom, vyskočil Belevendy na najlepšieho tureckého koňa a poďho do Nitry za pánom z Gýmeša.

-Pán veľkomožný, ak nechčete, aby vám Turči hrad žváľali, prosíme o pomoc! Ale hneď a žaraž, lebo bude neškoro,- vysypal zo seba Cigán.

Pán z Gýmeša dlho nerozmýšľal a poslal s Belevendym stovku dobre vyzbrojených jazdcov. A veru v poslednej chvíli prišli, lebo Turčiská boli už na nádvorí.

Nastala mela, kuca-paca, akú Gýmešský hrad ešte nevidel. Len jeden Turek utiekol z tej krvavej žatvy, a to bol sám veliteľ.

Zachránil sa Gýmešský hrad, zachránili sa bojovní Cigáni a dobre obišla aj krásna krčmárka, ktorá v truhle po celý čas od strachu umierala.

Jozef Tatár: Verona

Ťažko sa žilo chudobnému človeku za dávnych čias. Radosť a spokojnosť len málokedy nakukli do drevených chalúpok.

Ťažko sa veru žilo, ale najťažšie chudobným vdovám. Aj v Polerieke žila jedna. Muž sa jej podel preč, a ani nevedela ako. Zodratý od roboty a zostarnutý zanechal jej len plno dlhov a ošarpaný domec. Obracaj sa potom, človeče, no ako, ako? Ženské ruky sú len ženské. Neuvládzu toľko. A hoci mala vdova aj dcéru Veronu, veru ani štvoro rúk nestačilo na ťažkú lopotu. Deň čo deň treba zemanom a gazdom odrábať, a potom ich ešte čakala ich rolička. A v maštalke dve nenásytné kozičky, ktoré držali pre mlieko.

V to leto bolo nesmierne sucho. Tráva žltla už od koreňa. Kozičky chceli žrať a dávali to poriadne najavo.

-Zbláznim sa z toho mékania, radšej ich dám skántriť, akoby som sa mala dívať do ich prázdnych válovčekov! – povedala raz užialená matka.

-Mama, neplačte, ľudia chodievajú do hory na trávu, lebo tam pod stromami ju tak slnko nezničí. Aj ja tam zájdem,- presviedčala ju dcéra, vstala z lavice a zvesila z klinca plachtu.

-Chod' teda, ale nebud' dlho! – nakázala jej mať a vyprevadila ju pred dom. Potom sa ešte dlho smutne dívala za Veronou, až kým ju nepohltila hlboká hora.

Matka sa vrátila domov a pri robote si ani neuvedomovala, ako ubieha hodina za hodinou. Konečne si vystrela chrbát a spomenula si na dcéru. Vybehla z domu a potichu si hundrala:

-Kde ju len čerti nosia, nešťastnicu! Vavela som jej, nech sa ponáhl'a. Ale ona..., ešteže ju poznám. Už viem, prečo sa vybrala do hory. Určite preto, aby mohla veverice pozorovať. Na koho si sa ty len podala, Verona, Verona,...

Zahľadela sa hore, či ju neuvidí prichádzať. Krajina však zívava prázdnotou, ba ani na chodníčku k hore sa nič nehýbalo.

-A čo je toto, vari súdny deň, keď nikoho nevidno? Pozrela na dedinku, potom zase na horu a zavolala:

-Veronáá, Veronka, vráť sa domóóv!

Po chvíli zase, ale už zlostne:

-Verona, vráť sa!

Matka už len do prázdna mávla oboma rukami a pobrala sa do maštale. Ešte tam stála hodnú chvíľu, chcela v sebe potlačiť zlosť, no nešlo to. Ruku zovrela v päšť a na plný hlas zakričala:

-Bodaj si sa na skalú premenila, keď domov nejdeš! Bodaj... – chcela to ešte raz zopakovať, ale už nemohla, lebo jej nedalo dýchať. Rozbolelo ju srdce a ani nevedela, ako sa dotackala dnu. Keď sa prebrala, hneď sa vybrala hľadať dcéru. Po chvíľke chôdze ju zbadala na blízkom kopci, no nie

živú, ale celú z kameňa. Stála tam nehybne a vedľa nej batoh plný trávy. Prekvapená matka si kľakla do trávy a vykrikovala na celý svet:

-Ved' ja som nechcela, ľudia, verte mi, ved' ja som to len tak!

Darmo plakala, darmo ruky k nebu vzpínala. Verona tam nehybne stála premenená na skalú.

Dodnes tam Verona, napriek víchrom, dažďom a slnku, trpezlivo čaká. Možno čaká na nejakého mládenca, možno na nejakú mat', možno na hocikoho s dobrým srdcom.